

Галина Сапун

Відповіді до посібника

УКРАЇНСЬКА МОВА
(українська мова та літературне читання)

Поетапна підготовка до ДПА

Перевірні роботи

4 клас

*За підручниками Н. Кравцової, К. Пономарьової, Г. Сапун
«Українська мова» для 1–4 класів*

Тернопіль
Видавництво «Підручники і посібники»
2022

Сапун Г.

К66 Відповіді до посібника «Українська мова (мова і читання) : поетапна підготовка до ДПА. Перевірні роботи. 4 клас» / Сапун Г. — Тернопіль : Підручники і посібники, 2022. — 16 с.

Видання містить відповіді до посібника «Українська мова (українська мова і літературне читання) : поетапна підготовка до ДПА. Перевірні роботи. 4 клас» видавництва «Підручники і посібники».

Для вчителів початкових класів, учнів.

УДК 373.3

1. Діти уважно читають текст.

2. Збирав якимось їжак листя. До зими готувався, постелю собі вистеляв. А осінь тоді була пишна та барвиста. Листя, мов рясний дощ, осипалось, райдугою переливалось. М'яко та густо землю застеляло, щоб їй було взимку тепліше.

3. В оповідання.

4. Їжачок (який?) маленький, колючий, хитрий, щедрий.

5. Вислів «і в пам'яті не пропало» означає: не забулося, закарбувалося, запам'яталося, збереглося.

6. Вітер — вітряний, вітрисько, вітряно.

Дуб — дубок, дубовий, задубіти.

Диво — дивний, дивувати, дивно.

7. Їжачок легко приземлився, тому що на його голках було дуже багато листя.

8. Вітрисько (Н. в.) підхопив стіжок (Зн. В.) разом з їжачком (Ор. в.) і поніс над лугом (Ор. в.).

9. Спочатку їжачок злякався, бо таке з ним трапилося вперше. Коли зрозумів, що дуби стали супроти вітру, здивувався. Коли їжачок приземлився, здивування посилювалося. І тільки тоді, коли зрозумів, що відлетів недалеко, зрадив.

1. Діти уважно читають текст.

2. Жив колись на Поліссі бідний-пребідний чоловік. Восени ще перебивався сяк-так із хліба на ріпу, а до весни уже ні того, ні другого на столі не було.

Одного разу, якраз у голодну пору, з'явився біля його хати перехожий дідусь. Він зупинився на порозі хатини і зніяковіло попросив попоїсти.

На дідусеві блаженська свитина. Постоли попротоптувані. А шапки зовсім немає.

3. Б літературна казка.

4. Чоловік (який?) бідний, терплячий, щирий, безкорисливий.

5. Вислів «бульби отакезні» означає: великі, здоровенні, гігантські.

6. Старий — старість, постаріти, старечий.

Корч — корчувати, корчик, корчуватий.

Користь — корисний, корисно, користати.

7. Чоловік віддав дідусеві останній краєць хліба, тому що пожалів голодного, бідного старця.

8. Дідусь (Н. в.) подав чоловікові (Д. в.) повну торбину (Зн. в.) небачених плодів (Р. в.).

9. Я схвалюю вчинок чоловіка. Він сам бідував, не мав чим засадити латочку землі. Зібравши урожай, бідняк ділився бульбами із сусідами, подорожніми, незнайомцями. Щедрість чоловіка заслуговує схвалення.

1. Діти уважно читають текст.

2. Вона добре знала ліс на горі Палита і дорогу в сусідні села. Привела татар до озера. Це було взимку, озеро замерзло. Марічка сказала, що хоче відпочити і трохи погрітися біля вогню. Татари послухали її, розклали вогнище, бо й самі дуже змерзли. Вони не знали, що під ними озеро, бо на льоду був сніг. Розгорілося полум'я. Лід провалився, усі пішли на дно, і Марічка з ними.

3. Події твору відбувалися в часи, коли татари нападали на українські села.

4. План легенди.

1. Село на горі.
2. Татари напали на Лючу.
3. Марічка стала проводирем.
4. Сміливий учинок.
5. Лебідка на озері.

5. Камінь — кам'яний.
Вечір — вечірній.

6. Під високою горою стояла невелика хата.

7. Батько Марічки закам'янів, тому що побачив у лебідці душу Марічки.

8. Одного весняного дня батько побачив на озері білу лебідку.

9. Я вважаю учинок Марічки героїчним. Вона погодилася бути проводирем у нападників. Дівчина переконала татар розпалити вогнище, щоб погрітися. Марічка разом з ворогами провалилася під кригу й опинилася на дні озера. Цим учинком дівчина врятувала багато сіл від лютих нападників.

1. Діти уважно читають текст.

2. І от знову запалали хати, засвистіли стріли ворожі, чувся плач у кожній оселі. Збирала мати сина на війну. Лук, стріли і коня син вибирав собі сам. Чекав вороний свого господаря на подвір'ї. Мати витягла зі скрині сорочку, дала синові. Одягнув він її й відчув силу богатирську. Попрощався з матір'ю, сів на коня і помчав.

3. Мати, син (воїн).

4. План легенди.

1. Матір шиє сорочку-оберіг.
2. Джерельна цілюща вода.
3. Мати виряджає сина на війну.
4. Перемога без крові та смерті.

5. Місяць — місячний.

Джерело — джерельний.

6. Дбайлива мати шила велику сорочку з міцного полотна.

7. Мати так довго шила сорочку, тому що хотіла, щоб вона вберегла сина від меча гострого, від стріли ворожої.

8. Готову сорочку мати покропила цілющою водою з лісового джерела.

9. Я вважаю, що сорочка-кольчуга стала оберегом для сина. Адже мати вибрала для полотна найміцніші волокна. У кожен стібок вкладала благання про непереможеність. Мамині сльози-самоцвіти засліпили ворогів. Саме завдяки сорочці воїн-богатир переміг ворогів без крові та смерті.

1. Діти уважно читають текст.

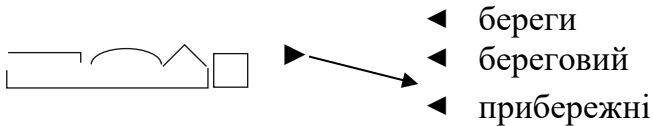
2. А ще Батіжок славився жабами! Бувало, як заспівають навесні по всій п'ятикілометровій водоймі та її притоках і прилеглих калабанях, то відлуння їхнього квакання чутнісінько у центрі міста Дунаєвець — на древньому Ріжку. Куди там було змагатися солов'ям чи іншим птахам із дружним жаб'ячим акапельним хором!

3. Сімдесяти двох тисяч, п'ятикілометровий, три, багато, другому, третьому, обох.

4. Річка бере початок із трьох джерел. Вона скромна, тиха, неглибока, невелика. Батіжок впадає у Тернавку.

5. Вислів «там і качкам ніде по-плавати» означає:
Русло річки невелике і неглибоке.

6.

7. Через які населені пункти протікає Батіжок? Яка риба водиться у Батіжку?

8. Батіжок біжить поміж густими деревами, збирає на своєму шляху вóди інших струмків.

9. Купайтесь обов'язково під наглядом дорослих. Не плавайте і не пірнайте в незнайомих місцях. Не запливайте за обмежувальні знаки. Під час купання не перевтомлюйтеся.

1. Діти уважно читають текст.

2. Проте, як відомо, людська пам'ять — не такий уже й надійний спосіб зберігання різноманітних знань. Отож прадавні люди, аби здобуті у важкому труді знання не губилися, для їх зберігання і передачі вигадали письмо.

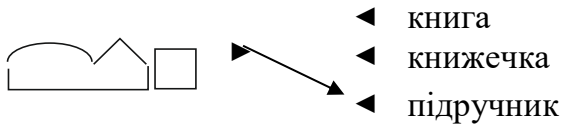
Зрозуміло, що ці знання на письмі треба було укласти в найзручнішу форму для зберігання. Тож люди й замислились: як це зробити?

3. Одного, п'ять тисяч, перші, багатьох-багатьох, одну, другому, першого, обох, однієї, один.

4. Пергамент виготовляли з телячих шкур.

5. Папір (який?) чистий, кольоровий, оксамитовий, цупкий.

6.

◀ книга

◀ книжечка

◀ підручник

7. Де з'явилися перші книжки? Чому на пергаменті не можна було писати абияк?

8. На глиняні плитки гострими паличками наносили знаки у вигляді клинців.

9. Щоб книжка не бруднилася, обгорни її. Зроби закладки для підручників, художніх книг. Бережи книжки від сонця, вологи, зберігай їх на спеціальних поличках.

1. Діти уважно читають текст.

2. Мама вимкнула світло й вийшла. Оля міцно стулила повіки. У цю мить до неї долинув ледь чутний стукіт. Дівчинка здригнулася й розплющила очі. Стукіт долинав від вікна. Оля скочила з ліжка, підбігла до вікна. З подвір'я на неї дивилися двоє чорних очей-вуглинок, ніс-морквина не-терпляче посмикувався, а рот-гіллячка ворухився.

3. Дівчинка хворіла і не могла гратися з іншими дітьми.

4.

На ній

- ▶ Правопис прийменників із займенниками.
- ◀ Правопис прийменників з іменниками.
- ◀ Правопис слів з префіксами.

5. Хурделиця, завірюха, вітрюган, сніговій, хуртовина, буря.

6. Ось ти й видужала, температури нема.

Ти — 2-га ос., одн.

7. Хто весело спускався з гори? (Як діти спускалися з гори? З чого діти весело спускалися?)

8. Дівчинка летіла з гори з такою швидкістю, що забивало дух.

9. Я б назвав / назвала цей текст «Дива різдвяної ночі». Адже описані події відбувалися саме в різдвяну ніч. Сніговичок допоміг хворій дівчинці побувати на чарівній горі у своїх родичів. На ранок дівчинка одужала.

1. Діти уважно читають текст.

2. Стояла чудова погода. Люди ходили вздовж набережної і годували чайок. Біля дельфінарію Оленка побачила великого дельфіна. Звичайно, дельфіни не гуляють на суші. Це був звичайнісінький чоловік у спеціальному костюмі. Але для маленької Оленки він був справжнісіньким! Вона підійшла до нього і взяла за плавник. Такий величезний дельфін на суші та до нього можна до торкнутися! Але пора було йти на виставу і людину-дельфіна довелося залишити.

3. Дівчинка хотіла мати дельфіна як милу домашню тваринку.

4.

До неї $\blacktriangleright \longrightarrow \blacktriangleleft$

- \blacktriangleleft Правопис слів з префіксами.
- \blacktriangleleft Правопис прийменників з іменниками.
- \blacktriangleleft Правопис прийменників із займенниками.

5. Завзята, уперта, щира, затята, невтомна, чесна.

6. Дельфін поїде з нами.

(3) нами — 1-ша ос., мн.

7. Хто весело вистрибував з води? (Як дельфіни вистрибували з води? Звідки дельфіни весело вистрибували?)

8. Батьки пояснювали донечці, що в домашніх умовах дельфін не може жити.

9. Я б назвав / назвала цей текст «Оленчина мрія». Адже дівчинка, побувавши в дельфінарії, мріяла, щоб у неї вдома був дельфін. Проте батьки зуміли переконати доньку, що здійснити цю мрію неможливо. Оленка погодилася, що можна спілкуватися з дельфіном у дельфінарії чи біля моря.

1. Діти уважно читають текст.

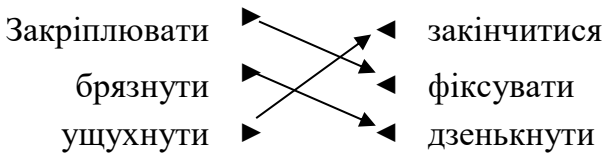
2. Почулося бурління хвиль.

Люрик вмить ожив, насторожився і, залопотівши крильми, легенько майнув слідом за рибалками. А в штурманській рубці мерщій шугнув у розбитий ілюмінатор. Пташка зробила коло над судном і зникла за штормовими бризками. Їй не страшні були ні штормові хвилі, ні мороз.

3. А оповідання

4. Люрик не чіпав їжі, тому що хотів на волю.

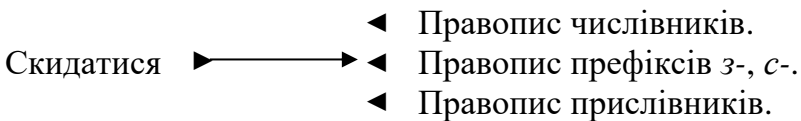
5.

6. Зграї птахів годинами висять над судном і, як почесна варта, супроводжують його.

7. Пташка скидалася на горобця, хоч мала білі плямки на шії, крилах, животику.

8.

9. Я схвалюю вчинок Якова Хомича. Він допоміг безпорадній пташечці врятуватися від негоди. Розказав рибалкам, що люрики не бояться ні штормових хвиль, ні морозу.

1. Діти уважно читають текст.

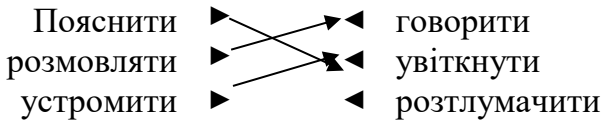
2. Якось не було мами вдома, працювала в полі. Олесь із Петриком грались у хаті. Дмитрик хотів з ними погратися, та вони його не прийняли.

Тоді Дмитрик пішов у садок пасти «череду». Коровами у нього були невеликі в'ялі гарбузи, яких він назбирав на городі, вівцями — огірки, свиньми — картоплини. Черда ніби справжня, тільки замість ніг, хвостів і рогів повстромлювані палички.

3. В оповідання.

4. Олесь і Петрик відмовлялися гратися з Дмитриком, тому що той не хотів ні з ким ділитися подарунками.

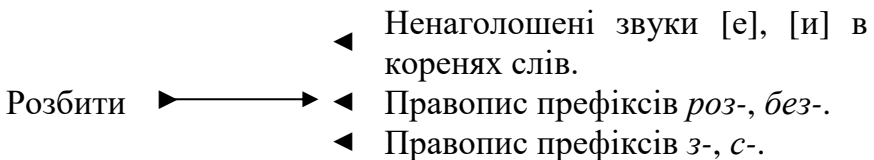
5.

6. Олесь і Петро не встигли навіть рота розкрити, як вже вилетіло Дмитрикове слівце.

7. Дмитрик був жадібним, нетерплячим.

8.

9. Я вважаю, що мама вчинила правильно. Вона знала, що Дмитрик не розбивав макітру, але покарала хлопчика. Мамин учинок допоміг Дмитрикові зрозуміти, що нетерплячість може призвести до поганих наслідків.

1. Діти уважно читають текст.

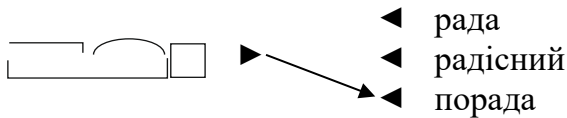
2. Якось Надійка прийшла зі школи заплаканою. Мама уважно вислухала її. У подружки Насті на уроці малювання вона побачила велику коробку кольорових олівців, аж у три ряди! А ось у неї лише шість коротеньких олівчиків.

Мама лагідно усміхнулася й заспокоїла донечку: «Але ж малюєш ти краще! Гарну картину можна намалювати й одним олівцем!»

3. А напередодні дня народження синів-близнюків.

4. Надійка згадувала дитинство, тому що тоді мама часто розповідала донечці неймовірно цікаві історії.

5.

6. Б Я часто їжджу на прогулянки на велосипеді.

7. На чому Надійка написала бажання? (Що написала на серветці Надійка? Хто написав бажання на серветці?)

8. Неймовірний — неймовірно.

Цікавий — цікаво.

Темний — темно.

9. В оповіданні йдеться про те, як колись мама порадила донечці написати своє найзаповітніше бажання на паперовому літачку. Цю традицію Надійка зберегла й у своїй родині. Її сини, та й вона сама, продовжують записувати бажання на літачках. Тому оповідання має заголовок «Щасливі літачки».

1. Діти уважно читають текст.

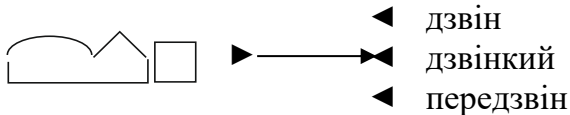
2. Будильник тієї ночі дзвонив ще кілька разів раніше, ніж треба. Він наче дражнив Василька: «Тобі не подобається? А що відчував я, коли ти мене ображав?»

Та хлопчик витримав це випробування, і, врешті-решт, подружився з Будильником назавжди. Він більше не запінювався у садочок і ніколи не сердився на свого веселого дзвінкого друга.

3. В бабусі.

4. Будильник образився на Василька, тому що хлопчик кинув у нього подушкою.

5.

6. А Він вчасно згадав застереження бабусі.

7. Хто часто сварив хлопчика? / Кого вихователька часто сварила?

8. Веселий — весело.

Легкий — легко.

Чарівний — чарівно.

9. Василько погано ставився до Будильника, через що потрапляв у неприємні ситуації. Цих учинків я не схвалюю. Проте після розмови з бабусею хлопчик зрозумів, що треба бути лагідним і терплячим. Цей вчинок заслуговує поваги.

1. Діти уважно читають текст.

2. Народ наш сердечно любить солов'я. У багатьох піснях згадує його.

Як непомітно прибув соловей до нас, так і тихцем одного літнього вечора покинув. В останні дні серпня пускається в подорож. Летить самотньо зазвичай смерком. Відпочиває часто, поки аж дістанеться під погідне небо африканського осоння.

3. В наприкінці травня.

4. А завзяття.

5. Весна заключила договір з маленьким артистом.

(Що?) весна (що зробила?) заключила; заключила (що?) договір; заключила (з ким?) з артистом; артистом (яким?) маленьким.

6. Б У неволі соловей прив'язується до людини і співає.

7. В прислівник, іменник, дієслово, прийменник, прикметник, іменник

8. Не потрібна солов'ю золота клітка, краща йому зелена вітка.

9. Птахи — окраса наших лісів, парків, садів. Вони радують нас співом, а ще знищують чимало шкідників. Я вважаю, що кожен птах повинен жити на волі, а не у клітці. Ми повинні поважати пернатих — важливу частину природи.

1. Діти уважно читають текст.

2. Варене листя кульбаби вживають як шпинат. Підсмажене її коріння за смаком схоже на каву. Коріння лопуха печуть або підсмажують. Воно солодкувате, нагадує картоплю. М'які стебла борщівника європейського обпарюють, солять і їдять. Корінці іван-чаю використовують для супу. У сирому вигляді можна споживати корінчики козельців, дзвоників, молодий очерет, молоді кореневища і нижню частину стебла рогузу.

3. А у лісі.

4. В прародичів.

5. Лісова «комора» рятувала людей від голоду.

(Що?) «комора» (що робила?) рятувала; «комора» (яка?) лісова; рятувала (кого?) людей; рятувала (від чого?) від голоду.

6. Б В липні досягають суниця, малина, лохина, ожина, чорниця, черемха.

7. В іменник, прислівник, дієслово, прикметник, іменник

8. Синьоока чарівниця часто в полі в нас вертиться; де вінки вона спліта — там пшениці рідкі й жита. (*Волошка*)

9. Щоб наш організм нормально працював, потрібно вживати вітаміни. Багато вітамінів є в овочах та фруктах. Я вважаю, що вживання вітамінів покращує стан здоров'я кожної людини.

Редакція газети «Підручники і посібники».
46000, м. Тернопіль, вул. Поліська, 6а. Тел.: (0352) 43-15-15; 43-10-21.
Збут: pip.ternopil@ukr.net Редакція: editoria@i.ua
www.pp-books.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 5143 від 05.07.2016 р.
Книга-поштою: а/с 376, Тернопіль, 46011.
Тел.: 096-948-09-27; 097-503-53-76
pip.bookpost@gmail.com